05/05/2021

Μαρτύριο και Θάνατος των Ανώτατων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών – Το Χρονικό ενός Προαναγγελθέντος Θανάτου

/ Επικαιρότητα

Μαρτύριο και Θάνατος των Ανώτατων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών – Το Χρονικό ενός Προαναγγελθέντος Θανάτου ή μήπως η εκτέλεση ενός Συμβολαίου Θανάτου;

- **Άρθρο του π. Νικόλαου Λουδοβίκου με αφορμή το θέμα που είχε αναδείξει το ope.gr**

Οι πρόσφατες «εξαγγελίες» περί «εξορθολογισμού» Ανώτατων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών της Υπουργού Παιδείας (στην πραγματικότητα απλώς μάλλον διαρρεύσασες από λάθος των υπευθύνων ειδήσεις που επιδιώχθηκε να φανούν ως σκόπιμες γνωστοποιήσεις) μόνον έκπληξη δεν προκάλεσαν στους Καθηγητές και διδάσκοντες των Ακαδημιών. Πράγματι όλοι μας ζούμε , από το 2008, υπό την συνεχή απειλή του επερχόμενου θανάτου, με κάθε αλλαγή κυβέρνησης και το εν

τω μεταξύ παντοειδές μαρτύριο και εξουδένωση των ίσων προς όλα τα πανεπιστημιακά Ιδρύματα της χώρας , κατά τον Ιδρυτικό τους Νόμο (3432/06) Ανώτατων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών (ΑΕΑ), σε κάθε ευκαιρία και με όλους τους τρόπους. Συνεχής υποτίμηση του έργου τους και των διδασκόντων απο πολιτεία και την διοικούσα Εκκλησία (είναι χαρακτηριστικό, για παράδειγμα, ότι οι διδάσκοντες επιδεικτικώς αγνοούνται τα τελευταία δεκατρία χρόνια στις εκκλησιαστικές εορτές όπου παραδοσιακά προσεκαλούντο οι εκπρόσωποι της ακαδημαϊκής θεολογίας από την επίσημη Εκκλησία), συνεχής άρνηση από όλους σχεδόν τους υπό της Εκκλησίας οριζομένους εκάστοτε Προέδρους του Ανωτάτου Επιστημονικού Συμβουλίου (ήτοι του επταμελούς Πρυτανικού Συμβουλίου των ΑΕΑ, στο οποίο , παρεμπιπτόντως, απαγορεύεται συνεχώς και παρανόμως, να μετάσχει έστω και ένας εκπρόσωπος των Καθηγητών των ΑΕΑ, τη στιγμή που στη διοίκηση και του τελευταίου Νηπιαγωγείου μετέχουν εκπρόσωποι των διδασκόντων σ'αυτό), άρνηση λοιπόν να εγκρίνουν μεταπτυχιακά προγράμματα των Ακαδημιών, επιδεικτική εξαίρεση των ΑΕΑ από τα προγράμματα Αριστείας, εξαίρεσή τους από οποιαδήποτε ελάχιστη έστω αναφορά στους αναμορφωτικούς της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νόμους των τελευταίων κυβερνήσεων, μισθολογική υποβάθμιση των διδασκόντων, (αντισυνταγματική!) άρνηση επαγγελματικών δικαιωμάτων στους πτυχιούχους και πολλά άλλα. Ποιά η αιτία για όλα αυτά; Όπως φθάνουμε πολλοί να νομίζουμε, η καταρχάς αιτία της παραπάνω βασάνου υπήρξεν η μόνιμη και εξ αρχής δυσμενής και δημοσίως εκπεφρασμένη κατά των Ακαδημιών προκατάληψη του Μακαριωτάτου προκαθημένου της Ορθόδοξης εν Ελλάδι Εκκλησίας, για λόγους τους οποίους ουδείς εξ ημών (του γράφοντος συμπεριλαμβανομένου) κατενόησε πλήρως ποτέ – η κυβερνητική προθυμία ακολουθούσε συνήθως μετά, αν και , σε κάποιες περιπτώσεις φαινόταν ως να ήταν ακριβώς η μέχρι τώρα μερική απροθυμία των κυβερνητικών παραγόντων να κλείσουν τις Ακαδημίες που εμπόδισε να συμβεί αυτό.

Στην πραγματικότητα η ύπαρξη των Ακαδημιών είναι, για την Εκκλησία, ένα πραγματικό θαύμα του Θεού , μετά από διακόσια χρόνια ελεύθερου βίου του Ελληνικού κράτους. Το αρχικό όνειρο ήταν η σταδιακή δημιουργία ενός Εκκλησιαστικού Πανεπιστημίου, κάτι που ο ιδρυτικός Νόμος των ΑΕΑ προβλέπει, διαιρεμένου σε τέσσερα μέρη , ανά την Ελλάδα, κατά τα πρότυπα του λαμπρού για τις Αραβικές χώρες Πανεπιστημίου του Μπαλαμάντ στον Λίβανο (που ανήκει στο Πατριαρχείο Αντιοχείας) ή των πολυπληθών εξαιρετικών ανά τον κόσμο Ρωμαιοκαθολικών Πανεπιστημίων. Όσοι νομίζουν πως η πρόθεση των τότε εμπνευστών, με κορυφή τον μακαριστό Αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο, ήταν απλώς η δημιουργία ανώτατων ιερατικών σχολών, απλώς δεν συζήτησαν ποτέ σε βάθος το

ζήτημα με τον εμπνευστή του. Η κίνηση αυτή θα έφερνε καταμεσίς στην ανώτατη εκκλησιαστικήν εκπαίδευση τα ζώπυρα ενός υγιούς και ισορροπημένου εκσυγχρονισμού και μαζί, στην Ελληνική κοινωνία , μια δημιουργική παρουσία της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τον τρόπο της επιστήμης αλλά και της παράδοσης. Φυσικά, οι πρώτοι που παρενόησαν τα παραπάνω ήταν αρκετοί καθηγητές των Θεολογικών σχολών, κάποιοι εκ των οποίων συνεχίζουν να εκπλήσσουν και σήμερα, τόσο με τον τυφλά συντεχνιακό χαρακτήρα των επιχειρημάτων τους, όσο και με την εκδικητική κακότητα με την οποία ήδη αντιμετωπίζουν τους συναδέλφους τους των Ακαδημιών, επιχαίροντας για την επίθεση την οποία υφίστανται σήμερα – δεν γνωρίζουν , οι καημένοι, ότι σε λίγα χρόνια θα έλθει και η δική τους σειρά.

Ο φοιτητικός κόσμος αγκάλιασε με απρόσμενο ενθουσιασμό τον νέο θεσμό –είναι χαρακτηριστικό ότι την πρώτη κιόλας χρονιά είχαμε πεντακόσιους περίπου φοιτητές (πάντοτε με Πανελλήνιες) και οι τέσσερις ΑΕΑ μαζί, και μάλιστα πολλούς με υψηλή βαθμολογία εισαγωγής. Και στην συνέχεια ξεκίνησε το μαρτύριο: κάθε σχεδόν χρονιά , από το 2009 και μετά, γύρω στην άνοιξη, όπως , στρατηγικώς και εσκεμμένως, συμβαίνει και φέτος, γινόταν κάποια αόριστη (και πλέον σήμερα απολύτως συγκεκριμένη) αναγγελία κατάργησης των ΑΕΑ. (Φέτος λοιπόν και αφού κανείς συνήθως φοιτητής δεν δηλώνει μια υπό κατάργηση σχολή, θα επανέλθουν οι καλοί αυτοί άνθρωποι τον Οκτώβριο ισχυριζόμενοι ότι ελάχιστοι φοιτητές εδήλωσαν προτίμηση στις ΑΕΑ!..). Αυτό άλλωστε που στην πρόσφατη συνέντευξή της στο ESOS λέγει η κ. Υπουργός, για την επί δεκαετία ενασχόληση με το ζήτημα, του Γενικού Γραμματέα Θρησκευμάτων Καλαντζή, είναι πιθανώς αληθές: τόσα και περισσότερα χρόνια έχουν πολλοί την εντύπωση πως εργάζεται για τον ……εξορθολογισμό, όπως στην γλώσσα της κ. Υπουργού αποδίδεται εις το εξής η λέξη εξ-αφανισμός, των ΑΕΑ. Οι συνεχόμενες λοιπόν εξαγγελίες κατάργησης , για να επανέλθουμε, έφερναν μεν κλονισμό στην προσέλευση των φοιτητών στις ΑΕΑ, (καθώς και , κάποιες χρονιές, πτώση του επιπέδου των προσερχομένων) χωρίς όμως να αυτοί να ανακόπτονται τελείως, όπως ήλπιζαν οι εκάστοτε καλοί τους άγγελοι. Βλέποντάς το αυτό η προηγούμενη κυβέρνηση περιόρισε δραστικά , πράγμα πρωτοφανές για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση , τους αριθμούς των εισαγομένων –στη Θεσσαλονίκη για παράδειγμα έδωσε μόνον 20 και 10 φοιτητές αντίστοιχα στα δύο Προγράμματα Σπουδών, αντί των 50 και 60 που εισέρχονταν μέχρι τότε. Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, όλως παραδόξως, δίνοντάς μας πέρυσι τον ίδιο χαμηλότατο αριθμό φοιτητών, συνέχισε την αφανιστική πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ, προφανώς θέλοντας να δείξει στην ευρύτατη εκκλησιαστική βάση που την στηρίζει πως ιδεολογικά δεν διαφέρει σε τίποτε από τον ΣΥΡΙΖΑ. Έτσι η κυβέρνηση μπορεί να ισχυρίζεται πως οι Ακαδημίες «δεν έχουν φοιτητές» και να προχωρεί στον εξορθολογισμό-εξαφανισμό τους, ενώ στην πραγματικότητα τα

πάντα είναι προϊόν μακρόχρονης στρατηγικής.

Μιας στρατηγικής η οποία , στην νέα γλώσσα που έφτιαξε η κ. Υπουργός , ονομάζεται «διαβούλευση» με την Εκκλησία , τους ακαδημαϊκούς φορείς κλπ.. Αν τα Ελληνικά μου δεν με απατούν, η όμορφη αυτή λέξη σημαίνει ευρεία και αμοιβαία ανταλλαγή απόψεων μεταξύ πολλών («δια-») ενδιαφερομένων – αποδεικνύεται ωστόσο πως ούτε η Ιερά Σύνοδος ούτε οι, σχεδόν εβδομήντα τον αριθμό, Καθηγητές και ΕΔΙΠ των ΑΕΑ, ούτε το Ανώτατο Επιστημονικό Συμβούλιο των ΑΕΑ, μαζί και ο Πρόεδρός του, γνώριζαν το παραμικρό περί του Νομοσχεδίου. Με ποιούς ακριβώς «διαβουλεύθηκε» η κ. Υπουργός; Και , εάν έγινε αυτή η, ο Θεός να την κάνει, «διαβούλευση», γιατί το περιεχόμενό της παρέμεινε κρυμμένο μυστικό για τους άμεσα ενδιαφερόμενους φοιτητές , καθηγητές, αλλά και την Ιεραρχία της Εκκλησίας, για να έλθει ξάφνου στην επιφάνεια, σχεδόν αθέλητα, ο εν είδει Νομοσχεδίου καρπός της;

Η ΑΕΑ πάντως της Θεσσαλονίκης που δικτατορικά καταργείται άμεσα, έχει σήμερα, παρά τον απηνή διωγμό, περί τους 800 ενεργούς φοιτητές, και έχει δώσει στην Εκκλησία, στα δεκατρία χρόνια της λειτουργίας της και παρά τους περιορισμούς της οικονομικής κρίσης, περί τους 470 ιερείς. Έχει η Θεολογική σχολή του ΑΠΘ δώσει τόσους; Το τμήμα συντήρησης Βυζαντινής τέχνης έχει δώσει, σε συνεργασία με το ΑΠΘ, περί τα 30 διδακτορικά. Ποιός ακριβώς και με ποιά κριτήρια «διαβουλεύεται» και αποφασίζει ότι όλο αυτό το επίτευγμα ισούται με αποτυχία;
Άλλωστε, και αφού η ίδια η κ. Υπουργός μας αποκάλυψε , στα λεχθέντα της στο ESOS, πως ο Γενικός Γραμματέας Θρησκευμάτων εργάζεται εδώ και μια δεκαετία για τον… «εξορθολογισμό» των ΑΕΑ, μιά σειρά επώδυνων ερωτημάτων αναδύεται: με ποιό δικαίωμα ο κ. Γραμματέας , την στιγμή μάλιστα που, κατά νόμον, δεν έχει κανένα δικαίωμα στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ως δήθεν υπερ-Πρύτανης, υπερ-Καθηγητής και υπερ-Επίσκοπος διαπραγματεύεται, αγνοούσης της Ιεράς Συνόδου, των μελών του Ανωτάτου Επιστημονικού Συμβουλίου (που είναι το Πρυτανικό Συμβούλιο των ΑΕΑ) και του Προέδρου του, καθώς και των Καθηγητών και φοιτητών των ΑΕΑ, την κατάργηση των Ακαδημιών του Ελλαδικού χώρου; Ο αρχιεπίσκοπος , ο οποίος τον κρατά προσωπικά στη θέση του Γραμματέα όλα αυτά τα χρόνια, συμφωνεί λοιπόν μαζί του; Γιατί δεν μας λέγει δημοσίως αν είναι αυτός που κινεί τον κ. Γραμματέα στο «εξορθολογιστικό» του έργο και την συνεργασία του με όλους τους Υπουργούς Παιδείας , τα τελευταία 14 χρόνια για την τελεσφόρηση αυτού του εξαφανιστικού εξορθολογισμού; Αν πάλι διαφωνεί, γιατι δεν βάζει τον κ. Γραμματέα στη θέση του, αντί να του επιτρέπει να μιλά και να διαπραγματεύεται εξ ονόματος της αγνοούσης τα πάντα (και μάλλον λίαν διαφωνούσης) Ιεράς Συνόδου;

Θα πρέπει λοιπόν η Κυβέρνηση, να προσέξει μήπως τυχόν, ΜΕ ΤΕΡΑΣΤΙΟ, ΟΠΩΣ ΘΑ ΑΠΟΔΕΙΧΘΕΙ, ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΙ’ΑΥΤΗΝ ΚΟΣΤΟΣ ικανοποιεί απλώς φλέγοντες πόθους συγκεκριμένων ανδρών, αθετώντας απολύτως την θέληση της συντριπτικότατης πλειοψηφίας των Επισκόπων της Εκκλησίας. Αφετέρου, θα πρέπει να μας απαντήσει στο ερώτημα του αν νομίζει πως , με το τρόπον αυτό, προωθεί ταυτόχρονα το εκσυγχρονιστικό της πρόγραμμα, το οποίο «αδιαβουλεύτως» θεωρεί πως περνάει μέσα από την ιδεολογική κατασίγαση της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ως αυτό που στο βιβλίο μου Η Ανοικτή Ιστορία και οι Εχθροί της: η Άνοδος του Βελούδινου Ολοκληρωτισμού (Αρμός, Αθήνα 2020) αποκαλώ βίαιο εκσυγχρονισμό, ενάντια στην δυνατότητα των πολλαπλών εκσυγχρονισμών και της σύνθεσης των εκσυγχρονισμών , πράγματα τα οποία , αντιθέτως, διέρχονται μέσα από την δημιουργική μετάπλαση της παράδοσης, αντί της εξαφάνισής της.

Φθάνω να υποθέσω ότι σημαντικά κυβερνητικά στελέχη ευρίσκονται υπό την ατυχή επήρεια γηραιού φιλοσοφούντος, ο οποίος έχοντας δήθεν εισέλθει κάποτε στην Ορθόδοξη Εκκλησία , παρερμήνευσε τελείως εν συνεχεία τα θεολογικο-φιλοσοφικά της θεωρήματα και κατέστη οξύς και απηνής διώκτης της. Και τα μεν ληρήματα του φιλοσοφούντος αυτού δεν τα παίρνει στα σοβαρά κανείς μα κανείς σήμερα εκ των ακαδημαϊκώς επαϊόντων, είναι ίσως όμως , όπως φαίνεται, αρκετά για να σαγηνεύσουν την νεαρή υπουργό – αν και προσωπικά θεωρώ πως αυτή έχει την δυνατότητα σημαντικά πιο περίπλοκων και γόνιμων συλλογισμών…

Εν συνόψει: η κατάργηση των ΑΕΑ Θεσσαλονίκης και Ιωαννίνων θα καταλήξει στην σύντομη κατάργηση και της ΑΕΑ Αθηνών, η οποία θα απομείνει, κατά το Νομοσχέδιο, μονοτμηματική, και , κατά τα θέσφατα της Μπολόνια, θα πρέπει και αυτή να καταργηθεί. Η ΑΕΑ Κρήτης θα φυλλορροήσει από μόνη της, αφού κανείς από την κυρίως Ελλάδα δεν θα πήγαινε εύκολα εκεί. Το ζήτημα δεν είναι προσωπικό: οι Καθηγητές και ΕΔΙΠ των ΑΕΑ θα τακτοποιηθούν κάπως – ίσως και καλύτερα από τις θέσεις τους στις μαρτυρικές Ακαδημίες. Η Εκκλησία της Ελλάδας όμως θα χάσει ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ αυτό που μετά 200 χρόνια απέκτησε ΚΑΙ ΔΕΝ ΘΑ ΤΟ ΑΠΟΚΤΗΣΕΙ ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ. Αιχμάλωτη του Καίσαρα, θα παρακολουθήσει την πιθανότατη στο άμεσο μέλλον σταδιακή μετατροπή των Θεολογικών Σχολών σε Θρησκειολογικά κλπ τμήματα και θα αρχίσει να αναζητά στις… γειτονικές χώρες , σχολές για να εκπαιδεύσει τα στελέχη της –την ίδια στιγμή που οι Μουσουλμανικές ακαδημίες και το Ισλαμικό τμήμα στο ΑΠΘ ευδοκιμούν και θάλλουν. Σε ποιόν λοιπόν συμφέρει κάτι τέτοιο; Μπορεί ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος να μας εξηγήσει γιατί θεωρεί αυτήν την ανεπανόρθωτη καταστροφή ως αδήριτη Εκκλησιαστική ανάγκη; Πάντως, εάν δεν την θεωρεί ως απόλυτη ανάγκη, γνωρίζει ότι, με ένα του λόγο μπορεί να σταματήσει την κυβέρνηση….

Με τρόμαξε πάντως προσωπικά η υπό του Αρχιεπισκόπου μετάθεση της συζήτησης για τις ΑΕΑ, από την ΔΙΣ στην ολομέλεια της Ιεράς Συνόδου, δηλαδή αρκετούς μήνες μετά. Και τούτο διότι, όπως όλοι γνωρίζαμε, η ΔΙΣ είχε σκοπό να απορρίψει το ληστρικό Νομοσχέδιο. Τώρα, ουδείς γνωρίζει πότε (και κυρίως ΕΑΝ) θα συζητηθεί ποτέ συνοδικά το Νομοσχέδιο. Στο μεταξύ, το Υπουργείο, (σε αγαστή υπόγεια συνεργασία;), ξεκινά το καταστροφικό του έργο ερήμην και ενάντια στην βούληση των Επισκόπων της Εκκλησίας: κατά τις πληροφορίες μας, η κ. Υπουργός , στις αναμενόμενες στα μέσα Μαϊου εξαγγελίες του αριθμού των εισακτέων ανά Ανώτατη Σχολή και τμήμα, δεν θα δώσει κανέναν εισακτέο στην ΑΕΑ Θεσσαλονίκης, ξεκινώντας έτσι de facto το έργο της καταστροφής των ΑΕΑ, με μιά πράξη που, εάν όντως συμβεί, στην πραγματικότητα είναι και πρέπει να εκληφθεί ως ΚΑΤΑ ΜΕΤΩΠΟ ΕΠΙΘΕΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ…

π. Νικόλαος Λουδοβίκος
Καθηγητής ΑΕΑ Θεσσαλονίκης
Επισκέπτης Καθ. στο Ορθόδοξο Ινστιτούτο του Cambridge
Επισκέπτης Καθ. στο Πανεπιστήμιο του Balamand
Ερευνητικός εταίρος στο Πανεπιστήμιο του Winchester
Διευθυντής της Analogia: the Pemptousia Journal for Theological Studies